

Pesarak-e labuforuš

čand sāl-e piš dar deh-i mo‘allem budam. madrese-ye mā faqaṭ yek otāq bud ke yek panjare va yek dar be birun dāšt. fāṣele-aš bā deh šad metr bištar nabud. si o do šāgerd dāštam. pānzdah nafar-ešān kelās-e avval budand. hašt nafar kelās-e dovvom. šeš nafar kelās-e sevvom va se nafar-ešān kelās-e čahārom. marā āxarhā-ye pāyiz ānjā ferestāde budand. baččehā do se māh bi-mo‘allem mānde budand va az didan-e man xeyli šādi kardand o qešqereq rāh andāxtand. tā čahār panj ruz kelās lang bud. āxar-aš tavānestam šāgerdān-rā az šahrā va kārṣāne-ye qālibāfi va injā o ānjā sar-e kelās bekešānam. taqriban hame-ye baččehā bikār ke mimāndand miraftand be kārṣāne-ye ḥāji qoli-ye faršbāf. zerangtarin-ešān dah pānzdah riyāli darāmad-e ruzāne dāšt. in ḥāji qoli az šahr āmade bud. šarfe-aš dar in bud. kārḡarān-e šahri pul-e pišaki mix^vāstand va az čahār tumān kamtar nemigereftand. ammā bālātarin mozd dar deh 25 riyāl tā 35 riyāl bud.

dah ruz bištar nabud man be deh āmade budam ke barf bārid va zamin yax bast. šekāfhā-ye dar o panjare-rā kāgāz časbāndim ke sarmā tu nayāyad.

ruz-i barā-ye kelās-e čahārom o sevvom dikte migoftam. kelās-e avval va dovvom birun budand. āftāb bud va barfhā narm o ābaki šode bud. az panjare mididam ke baččehā sag-e velḡardi-rā dōre karde-and va bar sar o ruy-aš golule-ye barf mizanand. tābestānhā bā sang o kolux donbāl-e saghā miyoftādand, zemestānhā bā golule-ye barf.

kami ba‘d šedā-ye nāzoki pošt-e dar boland šod: āy labu āvordam, baččehā!... labu-ye dāḡ o širin āvordam!...

az mobšer porsidam: maš kāžem, in kiye?

maš kāžem goft: kas-e diḡari nist, āqā...tāri verdi ast, āqā... zemestānhā labu miforušad... mix^vāhi be-š beguyam biyāyad tu.

man dar-rā bāz kardam va tāri verdi bā kašk-sābi-ye labu-š tu āmad. šāl-e naxi-ye kohne-i bar sar o ruy-aš pičide bud. yek lenge az kafšhā-š ḡaleš bud va yek lenge-aš az hamin kafšhā-ye ma‘muli-ye mardāne. kot-e mardāne-aš tā zānuhā-š miresid, dasthā-š tu-ye āstin-e kot-aš penhān mišod. az sarmā sorx šode bud. ruyeham dah davāzdah sāl dāšt.

salām kard. kašk-sābi-rā ru-ye zamin gozāšt. goft: ejāze midahi āqā dasthā-m-rā garm konam?

baččehā u-rā kenār-e boxāri kešāndand. man şandali-yam-rā be-ş ta ‘ārof kardam. naneşast. goft: na āqā. haminjur ru-ye zamin ham mitavānam beneşinam.

baččehā-ye digar ham be şedā-ye tāri verdi tu āmade budand, kelās şoluğ şode bud. hame-rā sar-e jā-ye-şān neşāndam.

tāri verdi kami ke garm şod goft: labu meyl dāri, āqā?

va bi ānke montazer-e javāb-e man bāşad, raft sar-e labuhā-ş va dastmāl-e čerk va čand rang-e ru-ye kašk sābi-rā kenār zad. boxār-e maţbu ‘i az labuhā barxāst. Kārd-i daste şāxi māl-e "sardari" ru-ye labuhā bud. tāri verdi labu-yi entexāb kard va dād dast-e man o goft: behtar ast x^vod-et pust begiri, āqā... momken ast dasthā-ye man... xub digar mā dehāti hastim... şahr nadide-im... rasm o rosum nemidānim...

meşl-e pir-e mard-e donyā-dide  arf mizad. labu-rā vasaţ-e dast-am feşordam. pust-e čerk-aş kande şod va sorxi-ye tond o x^vošrangi birun zad. yek gāz zadam. şirin-e şirin bud.

nōruz az āxar-e kelās goft: āqā... labu-ye hičkas meşl-e tāri verdi şirin nemişavad... āqā.

maş kāzem goft: āqā, x^vāhar-aş mipazad, in ham miforuşad... nane-aş mariz ast, āqā.

man be ru-ye tāri verdi negāh kardam. labxand-e şirin o mardāne-i ru-ye labān-aş bud. şāl(-e) gardan-e naxi-aş-rā bāz karde bud. muhā-ye sar-aş guşhā-aş-rā puşānde bud. goft: har kasi kasb o kāri dārad digar, āqā... mā ham in kāre-im.

man goftam: nane-at če-aş ast, tāri verdi?

goft: pāhā-ş tekān nemix^vorad. kadxodā miguyad falaj şode. či şode, xub nemidānam man, āqā.

goftam: pedar-at...

ḥarf-am-rā borid va goft: morde.

yeki az baččehā goft: beš migoftand 'asgar-e qāčāqči, āqā.

tāri verdi goft: asb-savāri xub balad bud. āxar-aš ruz-i sar-e kuhhā golule x^vord o mord. amniehā zadand-eš. ru-ye asb zadand-eš.

kami ham az injā va ānjā ḥarf zadim, do se qerān labu be baččehā foruxt o raft. az man pul nagereft. goft: in daf'e mehmān-e man daf'e-ye digar pul midahi. negāh nakon ke dehāti hastim, yek kami adab o inhā sar-emān mišavad, āqā.

tāri verdi tu-ye barf miraft ṭaraf-e deh va mā šedā-yaš-rā mišenidim ke migoft: āy labu!.. labu-ye dāg o širin āvordam, mardom!..

do tā sag dōr o bar-eš mipelekidand va dom tekān midādand.

baččehā xeyli čizhā az tāri verdi barā-yam goftand: esm-e x^vāhar-eš "sulumāz" bud. do se sāli bozorgtar az u bud vaqti pedar-ešān zende bud, šāḥeb-e xāne o zendege-ye xubi budand. ba'd-aš be falākat oftādand. avval x^vāhar va ba'd barādar raftand piš-e ḥāji qoli-ye faršbāf. ba'd-eš bā ḥāji qoli da'vā-šān šod va birun āmadand.

rezā qoli goft: āqā, ḥāji qoli-ye bišaraf x^vāhar-aš-rā aziat mikard. bā nažar-e bad be-š negāh mikard, āqā.

abu al-fazl (uttalas abolfazl) goft: ā... āqā... tāri verdi mix^vāst, āqā ḥāji qoli-rā bā dafe bekošad-aš, ā...

* * *

tāri verdi har ruz yeki do bār be kelās sar mizad. gāhi ham pas az tamām kardan-e labuhā-š miāmad va sar-e kelās minešast be dars guš mikard.

Ruz-i be-š goftam: tāri verdi, šenidam bā ḥāji qoli da'vāt šode. mitavāni be man beguyi četōr?

tāri verdi goft: ḥarf-e gozašteḥā-st, āqā. sar-etān-rā dard miāvaram. goftam: xeyli ham x^{vo}š-am miāyad ke az zabān-e x^{vo}d-at az sir tā piāz, šarṭ-e da'vā-tān-rā bešnavam.

ba'd tāri verdi šoru' be šoḥbat kard o goft: xeyli bebaxš āqā, man o x^{vā}har-am az baččegi piš-e ḥāji qoli kār mikardim. ya'ni x^{vā}har-am piš az man ānjā rafte bud. man zir-e dast-e u kār mikardam. u migereft do tuman, man ham yek čizi kamtar az u. do se sāli piš bud. Mādar-am bāz mariz bud. kār nemikard ammā zamingir ham nabud. tu kārḫāne si tā čehel bačče-ye digar ham budand - ḥālā ham hastand - ke panj šeš ostād-kār dāštim. man va x^{vā}har-am šobḥ miraftim va zohr bar migaštīm. va ba'd az zohr miraftim va 'ašr bar migaštīm. x^{vā}har-am dar kārḫāne čādor sar-aš mikard ammā digar az kasi ru nemigereft. ostād-kārḥā ke jā-ye pedar-e mā budand va digarān ham ke bačče budand o ḥāji qoli ham ke arbāb bud.

āqā, in āxarḥā ḥāji qoli-ye bišaraf miāmad mi-istād bālā-ye sar-e mā do tā va hey negāḥ mikard be x^{vā}har-am va gāhi ham dasti be sar-e u yā man mikešid va bix^{vo}di mixandid va radd mišod. man bad be del-am nemiāvordam ke arbāb-emān ast va dārad moḥabbat mikonad. Moddat-i gozašt. yek ruz-e panjšanbe ke mozd-e haftegi-mān-rā migereftim, yek tuman ežāfe be x^{vā}har-am dād va goft: mādar-etān marizast, in-rā xarj-e u mikonid.

ba'd-aš tu šurat-e x^{vā}har-am xandid ke man hič x^{vo}š-am nayāmad. x^{vā}har-am mešl-e inke tarside bāšad, čizi nagoft. va mā do tā, āqā, āmadim piš-e nane-am. vaqti šenid ḥāji qoli be x^{vā}har-am ežāfe mozd dāde, raft tu fekr o, goft: digar ba'd az in pul-e ežāfi nemigirid.

az fardā man didam ostād-kārḥā va baččehā-ye bozorgtar piš-e x^{vo}d peč o peč mikonand va zir-guši yek ḥarfḥā-yi mizanand ke engār mix^{vā}stand man o x^{vā}har-am našnavim.

āqā! ruz-e panjšanbe-ye digar āxar az hame raftim mozd begirim. ḥāji x^{vo}d-eš gofte bud ke vaqti sar-eš xalvat šod piš-eš beravim. ḥāji, āqā, pānzdah hezār¹ ežāfe dād va goft: fardā miāyam xāne-tān. yek ḥarfḥā-yi bā nane-tān dāram.

ba'd tu šurat-e x^{vā}har-am xandid ke man hič x^{vo}š-am nayāmad. x^{vā}har-am rang-aš parid va sar-aš-rā pāyin andāxt.

---

¹ = riāl (eg. 1000 - devalverad myntenhet)

mibaxši, āqā, ma-rā. x^vod-at gofti hame-aš-rā beguyam - pānzdah hezār-aš-rā ʔaraf-e ʔāji andāxtam va goftam: ʔāji āqā, mā pul-e eʔāfi lāzem nadārim. nane-am bad-aš miāyad.

ʔāji bāz xandid o goft: xar našo jān-am. barā-ye to va nane-at nist ke bad-etān biāyad yā x^voš-etān...

ānvaqt pānzdah hezār-rā bar dāšt va x^vāst tu dast-e x^vāhar-am foru konad ke x^vāhar-am ‘aqāb kešid va birun david. az ǧeyʔ-am gerye-am migereft. dafe-i ru-ye miz bud. bar-eš dāštam va parāndam-aš. dafe ʔurat-aš-rā borid va xun āmad. ʔāji faryād zad o komak x^vāst. man birun davidam va digar nafahmidam ʔi šod. be xāne āmadam. x^vāhar-am pāhlu-ye nane-am kez karde bud va gerye mikard.

šab, āqā, kadxodā āmad. ʔāji qoli az dast-e man šekāyat karde va niz gofte bud ke: mix^vāham bā-šān qōm o x^viš bešavam, agar na pesare-rā misepordam dast-e amniehā pedar-aš-rā dar miāvordand. ba‘d kadxodā goft ʔāji ma-rā be x^vāstegāri ferestāde. āre yā na?

zan o bačče-ye ʔāji qoli ʔālā ham tu šahr ast, āqā. dar ʔahār tā deh-e digar zan-e ʔiǧe dārad. mibaxši āqā, ma-rā. ‘eyn-e yek xuk-e gonde ast. ʔāq o xepele bā yek riš-e kutāh-e siāh o sefid, yek dast dandān-e mašnu‘i ke ʔand tā-š ʔālā-st o yek tasbiḥ-e derāz dar dast-aš. dur az šomā, yek xuk-e gonde-ye pir o pātāl.

nane-am be kadxodā goft: man agar ʔad tā ham doxtar dāšte bāšam yeki-rā be ān pir-e kaftār nemidaham. mā digar har ʔe didim bas-emān ast. kadxodā, to x^vod-at ke midāni injur ādamhā nemiāyand bā mā dehātihā qōm o x^viš-e rāst rāsti bešavand...

kadxodā, āqā, goft: - are, to rāst miguyi. ʔāji qoli ʔiǧe mix^vāhad. ammā agar qabul nakoni baččehā-rā birun mikonad, ba‘d ham dard-e sar-e amniehā-st o inhā... in-rā ham bedān!

x^vāhar-am pošt-e nane-am kez karde bud va miān-e heq heq gerye-aš migoft: man digar be kār-xāne nax^vāham raft... ma-rā mikošad... az-aš mitarsam...

şobh x^vāhar-am sar-e kār naraft. man tanhā raftam. hāji qoli dam-e dar istāde bud va tasbiḥ migardānd. man tarsidam, āqā, nazdik našodam. hāji qoli ke zaxm-e şurat-aş-rā bā pārçe baste bud goft: pesar biā boro tu, kār-i-t² nadāram.

man tarsān tarsān nazdik be u şodam va tā x^vāstam az dar begozāram moč-am-rā gereft va andāxt tu-ye ḥayāṭ-e kār-xāne va bā mošt o lagad oftād be jān-e man. āxar x^vod-am-rā rahā kardam va davidam dafe-ye diruzi-rā bar dāştam ānqadr kotak-am zade bud ke āş o lāş şode budam. faryād zadam ke: qoromsāq-e bişaraf, ḥālā beh-et neşān midaham ke bā ki ṭaraf-i. ma-rā miguyand pesar-e ‘asgar-e qāčāqči...

tāri verdi nafas-i tāze kard va dobāre goft: āqā mix^vāstam hamānjā bekoşam-aş. kārgharhā jam‘ şodand va bordand-am xāne-mān. man az ğeyz-am gerye mikardam va x^vod-am-rā be zamin mizadam va foḥş midādam va xun az zaxm-e şurat-am mirixt... āxar ārām şodam.

yek boz-i dāştim. man va x^vāhar-am be bist tuman xaride budim. foruxtim-aş va bā moxtaşar pul-i ke zaxire karde budim yeki do māh gozarāndim. āxar x^vāhar-am raft piş-e zan-e nānpaz va man ham har kār-i piş āmad donbāl-aş raftam...

goftam: tāri verdi, čerā x^vāhar-at şōhar nemikonad?

goft: pesar-e zan-e nānpaz nāmzad-aş ast. man o x^vāhar-am dārim jahizie tahie mikonim ke ‘arusi bekonand.

* * *

emsāl tābestān barā-ye gardeş be hamān deh rafte budam. tāri verdi-rā tu-ye şahrā didam, bā čehel panjāh boz o gusfand. goftam: tāri verdi, jahizie-ye x^vāhar-at-rā āxar-aş jur kardi?

goft: āre. ‘arusi ham karde... ḥāla ham dāram barā-ye ‘arusi-ye x^vod-am pul jam‘ mikonam. āxar az vaqti x^vāhar-am rafte xāne-ye şōhar, nane-am dast-e tanhā mānde. yek kasi mix^vāhad ke zir-e bāl-aş-rā begirad va ham-şoḥbat-aş beşavad... bi-adabi şod. mibaxşi-am, āqā.

---

² = kār-i bā to